

Päihteettömyyssuunnitelma

2022–2025

Hyväksytty Hämeen ammatti-instituutin johtoryhmässä 15.11.2022 (päivitetty 03/2024)

Sisällys

Suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet.....	3
Tupakoinnin, nuuskaamisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy.....	4
Päihdeongelmiin puuttuminen ja päihdeongelmaisen hoitoon ohjaus.....	5
Huumausainetestaus	7
Toimintaohjeet akuuttiin tilanteeseen	7
Lisätietoja	8

Suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Koulutuksen järjestäjän on taattava opiskeluympäristön turvallisuus (531/2017, 80 §). **Päihteiden käyttö ja päihtyneenä esiintyminen kampuksella, koulutustilanteissa ja työelämässä järjestettävän koulutuksen jaksoilla on kiellettyä.** Päihteiden käyttöön puuttuminen on jokaisen Hämeen ammatti-instituutin (HAMI) henkilöstöön kuuluvan sekä työpaikkaohjaajan velvollisuus. **Oppilaitoksen tehtävänä on tukea opiskelijoita huolehtimaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestään osana ammatillista kasvua kohti työelämää.** Päihteiden käyttö saattaa vaikeuttaa tai jopa estää opintojen etenemistä ja sijoittumista työelämään. Huumeiden käyttö, hallussapito sekä välittäminen ovat rikoksia ja niistä ilmoitetaan aina viranomaisille.

Päihteettömyyssuunnitelmassa päihteillä tarkoitetaan päihtymis- tai huumaantumistarkoituksessa käytettyjä aineita. Näitä voivat olla alkoholi, huumeet, lääkkeet ja/tai niiden sekakäyttö. Päihteiden lisäksi suunnitelmassa on huomioitu myös tupakointi ja nuuskaaminen.

Hämeen ammatti-instituutin päihteettömyyssuunnitelman tavoitteita ovat:

- työturvallisuudesta ja turvallisesta oppimisympäristöstä huolehtiminen
- opiskelun tukeminen ja keskeyttämisten ehkäisy
- opiskelijan itsenäisen arjenhallinnan ja terveyden tukeminen
- päihdeongelmien ennaltaehkäisy ja mahdollisimman varhainen puuttuminen
- henkilökunnan valmiuksien lisääminen päihdeongelmiin puuttumisessa ja hoitoonohjauksessa
- tiedottaminen oppilaitoksen kielteisestä suhtautumisesta liittyen päihteiden käyttöön
- syrjäytymisen ehkäisy

Tupakoinnin, nuuskaamisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy

HAMIn tavoitteena on ylläpitää oppimisympäristöä ja opiskelukulttuuria, joka mielekkyydellään ja turvallisuudellaan tukee opiskelua, edistää terveellisiä elämäntapoja ja monipuolista vapaa-ajanviettoa. Opiskelijoille tarjotut asumis- ja vapaa-ajanpalvelut rakentuvat edellä mainituista lähtökohdista.

Opiskelijoiden tietoisuus HAMIn päihteettömyyssuunnitelmasta ja menettelytavoista päihdeasioissa varmistetaan opiskelun alkaessa osana opintoihin orientoitumista.

Ryhmänohjaajan/vastuopettajan velvollisuutena on käydä suunnitelma ja menettelytavat läpi opiskelijoiden kanssa opintojen alkuvaiheessa.

Opiskelijoiden työkyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen on oppilaitoksen koko henkilöstön vastuulla.

Keskeistä on se, että opiskelijat itse kasvavat ottamaan vastuun opinnoistaan ja elämästään ja osaavat hakea tukea ongelmia kohdatessaan kuraattorilta, ryhmänohjaajalta/vastuopettajalta, opettajilta ja ohjaajilta, opinto-ohjaajilta, opiskelijaterveydenhuollosta tai muilta oppilaitoksen ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Ennaltaehkäisevään menettelyyn kuuluu **matala puuttumisen taso** eli kun huoli opiskelijasta herää, huolenaihe otetaan puheeksi mahdollisimman nopeasti. Puheeksi ottaminen ennaltaehkäisee kurinpidolliseen prosessiin etenemistä sekä tukee varhaista kuntoutumista opiskeluun ja ammattiin valmistumiseen. HAMIssa tuetaan myös yhteisöllisyyttä, johon kuuluu, että kaverista huolen herääminen on välittämistä.

HAMIn oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtäviin kuuluu

- ehkäisevän päihdetyön tavoitteiden ja toimintatapojen laatiminen liittyen päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön, rahapelaamiseen sekä mielenterveystaitojen vahvistamiseen,
- oppilaitoksen päihdetilanteen seuraaminen ja siitä tiedottaminen,
- henkilöstön osaamisen kehittäminen.

Toisen asteen oppilaitoksessa tupakkatuotteiden (tupakka ja tupakkajäljitelmät kuten tupakan vastineet, nuuska ja sähkötupakka) käyttö on kiellettyä (549/2016, 74§). Tupakointikielto koskee sisä- ja ulkotiloja sekä iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa ja vierailijoita. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista ja tiedottaa siitä.

Päihdeongelmiin puuttuminen ja päihdeongelmaisen hoitoon ohjaus

Lainsäädäntö määrittää erilaisia keinoja päihteiden käyttöön liittyvien tilanteiden hoitamiseen.

HAMIn henkilöstöllä on oikeus työpäivän aikana ottaa haltuun opiskelijalta kielletty esine tai aine. Mikäli opiskelija vastustaa haltuunottoa, tilanteessa voidaan käyttää välttämättömiä voimakeinoja. Tämä vaatii tilanteen huolellisen arvioinnin ja voimakeinojen käyttäminen koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. (531/2017, 80§ ja 89§)

Opiskelijan tavaroiden, oppilaitoksessa olevien säilytystilojen tai päällisin puolin tehtävä vaatteiden tarkastaminen on mahdollista tilanteissa, joissa opiskelija ei pyynnöstä huolimatta

luovuta hallussaan olevia aineita tai esineitä. Opiskelijalle tulee kertoa tarkastuksen syy etukäteen ja tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta opiskelijan kanssa. Tilanteessa tulee olla läsnä toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. (531/2017, 90§ ja 91§).

Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle/muulle lailliselle edustajalle tai täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla hänelle itselleen oppilaitoksen alueelta poistuessaan esim. perjantaina opetusviikon lopussa. Mikäli kyse on laittomista esineistä tai aineista, ne tulee luovuttaa poliisille tai muulle lain vaatimalle viranomaiselle. Jos alaikäisen opiskelijan huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata. (531/2017, 92§)

Päihdeongelmasta on kyse silloin, kun päihteiden käyttö uhkaa opiskelijan terveyttä ja työkykyä sekä mahdollisesti hänen ja/tai hänen läheistensä turvallisuutta, opiskeluyhteisö mukaan lukien. Opiskelijan tilannetta tulee seurata säännöllisesti opiskeluhuollossa ja reagoida hänen poissaoloihinsa. **Toistuvien päihteiden käyttöön liittyvien havaintojen tai epäilyjen yhteydessä laaditaan kirjallinen suunnitelma tilanteen seurannasta ja opiskelijan hoitoonohjauksesta.** Opiskelija voidaan ohjata opiskeluhuollosta esim. päihdepalveluihin tai erikoissairaanhoidon.

Huumausainetestaus

Opiskelijan huumausainetestaus on joskus välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi. **Toimintakyky** on tarpeen selvittää tilanteissa, joissa opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät tarkkuutta ja hyvää reagointikykyä tai joissa opiskelija huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena

- vaarantaa itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä
- vaarantaa liikenteen turvallisuutta
- vaarantaa salassapitosäännöksiin suojattujen tietojen suojaa
- lisää oppilaitoksessa, oppisopimus- tai koulutussopimustyöpaikalla huumausainelaisa (373/2008, 3§ 1mom. 5 kohta) määriteltyjen aineiden laitonta kauppaa tai leviämistä. (531/2017, 84§)

Toimintaohjeet akuuttiin tilanteeseen

Opiskelija on päihteiden vaikutuksen alaisena oppilaitoksessa/asuntolassa:

1. Puutu tilanteeseen välittömästi ja huolehdi, ettei opiskelija tee itselleen tai muille vahinkoa. Muista huolehtia omasta turvallisuudestasi.
2. Pyydä apua; pyri siihen, että tilanteen käsittelyssä on mukana vähintään kaksi henkilöstöön kuuluvaa henkilöä.
3. Anna opiskelijalle mahdollisuus todentaa päihteettömyytensä puhaltamalla alkometriin, ellei opiskelija itse myönnä päihtymystään. Vapaaehtoinen puhalluttaminen toteutetaan oppilaitoksessa. Jos opiskelija ei suostu vapaaehtoiseen puhallutukseen, opettajalla on oikeus ja velvollisuus estää päihtyneen opiskelijan opetus loppupäiväksi. Huolehdi, että opiskelijalla on tarvittaessa saattaja.
4. Alaikäisen opiskelijan osalta ota aina yhteyttä huoltajaan. Mikäli huoltajaan ei saada yhteyttä, tulee soittaa sosiaalipäivystykseen ja tehdä lastensuojeluilmoitus.
5. Jatko-ohjaus oppilaitoksen kuraattorille/terveydenhoitajalle.
6. Tee tapahtuneesta vapaamuotoinen kirjaus ja toimita se esihenkilölle ja kuraattorille.

Lisätietoja

- Ehkäisevä päihdetyö kouluissa ja oppilaitoksissa (THL): <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdetyo/ehkaiseva-paihdetyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>
- Ehkäisevä päihdetyö yhteisöllisessä opiskeluhollossa (OPH): <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ehkaiseva-paihdetyo-yhteisollisessa-opiskeluhollossa>
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ammatillinen%20koulutus#L9P84>
- Materiaaleja ja opas ammatillisille oppilaitoksille tupakkatuotteisiin liittyen (FressisEdu):
 - o <https://fressisedu.fi/oppilaitokset/ammattioppilaitos/>
 - o <https://fressisedu.fi/opas-oppilaitoksille/>
- Tupakkalaki 549/2016: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160549#L10P74>

